

Torpare i Sövröd

Om man följer landsvägen från Fulltofta mot Höör och kommit till gränsen mellan Ludvigsborgs och Sätöfta byar, delar sig vägen där. Vägvisaren på höger sida pekar mot Sövröd. Denna väg kallas för gamla Hörbyvägen, ty den utgör en del av den tidigare vägen mellan Hörby och Höör. Vägen till vänster är den nya leden mot Sätöfta by och Höör.

Just där vägen delar sig, och på höger sida, lägger man märke till en ruin av en människoboning. Det man ser är resterna av husets grund- och väggstenar, som ännu stå kvar. Under årens lopp ha träd och buskar växt upp både inne i ruinen och utanför, samt söker dölja att här en gång varit en bostad för människor. Byggnaden var från början ett soldattorp. Soldaten gick, som man sade, på roten och därför kallades torpet Rodatorpet — Rotatorpet.

År 1819 omfattade Sätöfta by 9 nummer, av vilka samtliga hemman voro frälse. I längderna fanns då efter hemmanet nr. 9 infört ett soldattorp. Detta finnes inte omnämnt år 1791, men då fanns i stället flera ryttartorp uppgivna. Sätöfta rotesoldattorp har tydligen tillkommit år 1811, ty då uppsattes Norra Skånska Infanteriregementet, och soldaterna, som bebodde detta torp, tjänstgjorde just vid detta regemente. Blott två soldater kom att bo i torpet och tjäna vid infanteriet.

Förste rotesoldaten hette Fredrik Graner och hans hustru Karna Jönsdotter. Han var född i Fulltofta och hon i Höör, båda samma år 1797. De hade en dotter vid namn Pernilla, hon var född i Höör 1819. Denna soldatfamilj flyttade 1820 till Hörby.

Nästa rotesoldat var Niclas Post. Han var född den 28 mars 1794 i Bosarp. Hustrun hette Bengta Månsdotter, hon var född 1798 i Espinge. Företrädaren hade endast en dotter, denna familj begåvades med 8 barn, samtliga födda i soldattorpet i Sätöfta. Barnen voro: Säne Petter f. 1821, Nils f. 1823, Johanna f. 1825, hon dog 1828, Bengta f. 1828, Jöns f. 1832, Peter f. 1835, Dorothea f. 1837 och Johanna f. 1840. Soldaten Niclas Post bodde i rotesoldattorpet i Sätöfta från 1820 och till sin död 1869. Han kallades år 1846 för pensionär, och hade då lämnat tjänsten. Han bodde dock kvar i torpet. Barnen lämnade efter hand hemmet. Hustrun avled den 20 mars 1868. Samma år flyttade ogifta dottern Johanna hem och tog hand om fadern, vilken avled den 9 juli 1869.

När man står vid ruinen och ser hur litet huset en gång varit, frågar man sig osökt, hur det kunnat rymma en familj på 10 personer? Niclas Posts efterträdare blev husmannen Peter Nilsson och hans hustru Marna Jönsdotter, vilka från Fogdaröd nr. 3 år 1869 inflyttade i torpet, som nu ej längre var något soldattorp. Peter Nilsson var född år 1842 i Fulltofta, och hans hustru Marna från Kabbarp var liksom maken född år 1842. De gifte sig år 1866. Sex av deras 8 barn föddes i torpet i Sätöfta, nämligen Karolina f. 1866, Johan f. 1868, Anders f. 1870, Maria f. 1872, Martin f. 1874, han värvade sig och antog namnet Lindsjö, och så Frans f. 1876. Sedan familjen år 1876 flyttat från torpet, föddes sönerna Emil och Karl, den sistnämnde blev sjöman. Familjen flyttade först till Gnällstorp och kom sedan att bo i Sätöfta. Där blevo de grannar till författaren Edvin Perssons fader Per Nilsson på Sätöfta nr. 5. Efter Niclas Post kom torpet i Sätöfta att bebos av flera olika familjer. År 1914 beboddes det av en s. k. sillakrämare. En dag då de bakade och hade fått brödet in i bakugnen, började det att brinna i taket på huset. Detta hade väggar av gråsten, gavelväggar av bräder och halmtak. En dålig rökgång var troligen orsaken till branden. Ganska egendomligt var, att då huset brunnit ner och man kunde öppna bakugnsluckan, stod brödet visst inte förbränt utan väl bakat och fullt användbart.

I omedelbar närhet av torpruinen, och på den tomt, som i våra dagar äges av överläkaren dr. Tore Brandt, låg till år 1913 en husbyggnad, som ägdes av husmannen Per Andersson. Tomten är nu avstyckad från lantbr. Fredrik Jönssons gård i Sätöfta. På Per Anderssons tid ägdes gården och tomten av lantbr. Gottfrid Persson. Men om än husbyggnaden är borta, så finnes dock några minnen ännu kvar. Det är ett äldre äppelträd av sorten pipping, vid gårdesgården längs Sövrödsvägen växer vilda plommonträd av sorten krikon, vidare finnes där en syrenbuske och en jasminbuske vilka varje år bär sina

blommor. Här bodde under ett långt och strävsamt liv husmannen Per Andersson, men på hans tid låg husbyggnaden på ofri grund. Om honom och hans levnadsförhållanden har köpman Alfred Nilsson i Höör, en intresserad hembygdsman med stor förståelse för det gamla, skrivit en uttömmande skildring, som lämnar upplysning om hur en husman hade det på 1800-talet senare del. Köpman Alfred Nilsson i Höör och trädgårdsmästare Gunnar Nilsson i Sätöfta voro bröder och söner till trädgårdsmästare Jöns Nilsson i Sätöfta, och han var närmaste granne till Per Andersson. Dennes husbyggnad hade grund av gråsten med väggar av bräder samt var försedd med halmtak. Tomten var en söderslutning med utsikt mot Ringsjön. Att han njöt av den vackra utsikten, tror jag säkert, ty han var en stor naturvän. Ur "Våra gamla grannar", som Alfred Nilsson kallat sin skildring, vill jag citera, vad han skrivit om byggnadens inredning: "Från landsvägen genom stengärdesgården gick en smal gång fram till ingången av byggnaden, där några flata stenar utgjorde trappsteg till förstugan, som var stensatt av små kullerstenar. Från förstugan gick två andra dörrar, den ena till ett kök och visthusbod där en sätugn var uppmurad med gjutna järnhällar med bibliska motiv. Den andra gick till vardagsrummet. Från sätugnen var murad en tegelkanal till skorstenen som stod inne i stugan, och där han hade sin kakelugnsbänk, som han satt i under vinterkvällarna och njöt av värmen.

Stugan gick tvärs genom huset med ett fönster mot väster, det andra mot öster. Vid skorstenen stod en liten järnspis med två kokmöjligheter. Vid fönstret mot öster stod ett omålat furubord, där stod hans rakspegel och vid sidan om denna en stor Bibel och Psalmbok. Vid var sida om bordet stod en säng och över dessa hängde två tavlor, Kristusbilden med törnekronan, en liten byrå stod intill dörren som gick till kammaren och över denna en liten väggklocka som ständigt tickade. Ännu ett bord stod vid västra fönstret samt tre stolar.

Kammaren var liksom stugan försedd med brädgolv,

men var ej möblerad och hade endast ett fönster. Ett stort klädkåp stod vid ena sidan där han förvarade sina kläder. På ena väggen hängde några tavlor samt fotografierna efter de tre sista prästerna i församlingen. Mitt inne i kammaren var grävd en källare, som var torr och frisk och alltid frostfri, även under de kallaste vintrar."

Per Anderssons arrenderade tomt, jordområdet kring huset, omfattade 16 kappland, c:a 2465 kvm., och som den praktiske man han var, utnyttjade han varenda tumsbredd. Största delen av tomtens omfattade potatislandet och köksväxtodlingen, vidare hade han även en avdelning för blommor, han var nämligen en stor blomstervän. På tomtens östra och södra sida hade han planterat 10 äpple-, 5 körsbärs- och 4 plommonträd. Vid stengärdesgården växte vilda plommonträd av sorten krikon. Längst uppe i tomtens norra del hade han sin vedkast. Här sågade och högg han sin ved, vilken sedan lades in i vedboden, den kluvna veden på sin plats och rundveden, pinnveden, för sig själv. Till upptänne, att börja eld med, högg han tunna spånor av aspträdsstockar, dessa spånor torkade han under sommaren, och de lades sedan i vedboden.

Hilding Thorbert

CENTER

värme ◦ service ◦ trygghet

L Ö B E R Ö D

N. H. Andersson — Tel. 304 00

Vänd Eder till oss vid behov av

ELDNINGSOLJA — ELDNINGSFOTOGEN

SMÖRJOLJA - SMÖRJFETT - DRIVMEDEL

HYLOSAN TRÄIMPREGNERING M. M.